

VIỆT PHƯƠNG

Cửa mở

vh

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HỌC

Table of Contents

Năm xưa, buổi lên đường

1964 -----Đêm trăng

Chợ hoa ngày tết

Biển và trời

Nhật ký ở nhà an dưỡng

Anh bắt đầu từ em

Tâm sự đảng viên

Thành phố của ta như người đồng đội

-----Những khung cửa mở

Nỗi đau trái đất

Nơi tự do độc lập sáng như gương

Yêu tình yêu

Ta đến soi vào anh em

Đem cả tình yêu làm vũ khí

Tiếng hát niềm vui

Một mùa thu không biết sớm hay chiều

Gửi người tôi theo mà chưa từng gặp mặt

Cuộc đời yêu như vợ của ta ời

Cây sấu quê hương

Ta chờ mình, chính mình chờ ta đấy.

Trên đường Thanh Niên

Ta nhìn trời đêm nay và ta đọc

E-goóc

Âm vang

Muôn vạn tình thân yêu trùm lên khắp quê hương

Người như sự sống mãi sinh sôi

Đảng

Năm xưa, buổi lên đường

(Ơi cách mạng ta yêu mình từ bé
Như trẻ thơ yêu mẹ tự trong nôi
Ta chưa hiểu những lẽ đời dâu bể
Chỉ thấy xa xa vòm sáng rạng ngời)

Quê ta những con đường đất thịt
Êm đềm như một vệt tình thương
Hai bờ cỏ mịn màng tha thiết
Những cành xoan phủ biếc mái vàng

Quê ta dòng sông trôi bình thản
Khoan thai trong bảng lảng hoàng hôn
Đàn trâu đẫm mình đen loang loáng
Chiều rỏ tình quê xuống tâm hồn

Quê ta những buổi đùa như phá
Ta khát như tàu lá chuối khô
Trong lòng mẹ chạy về, hối hả
Uống nước xong, uống cả nụ chè

Quê ta những cây rơm vàng rực
Chơi hú tim ta sục tìm nhau
Bát canh cua dậy mùi thơm phức
Mẹ cho ta húp chực hớp đầu

Quê ta một nhịp cầu nhún nhảy
Những đêm nao hây hây gió nồm
Ta ngồi đếm sao trời thức dậy
Dưới chân cầu nhẹ quấy trăng lam

Quê ta những hàng tre mơn mớn
Mặt đầm sen gờn gợn hơi thu
Con đê xanh như làn sóng lượn
Đàn vịt bơi nước rộn trên hồ

Quê ta đồng tháng mười trữu hạt
Như biển êm bát ngát đêm rằm
Em gái ta ngọt ngào giọng hát
Hương hoa cau ngào ngạt mùa trăng...

Quê ta những chiều buồn tím nhạt
Ta hiểu rồi, chua chát làm sao
Trời rộng thế mà đời chết ngạt
Ôi tự do - tiếng hát phương nào?

Đói quê hương giữa nhà của mẹ
Con đi đây. Lạy mẹ, đừng buồn
Tha cho con những chiều quạnh quẽ
Mắt âm thầm đắm lệ hoàng hôn

Con đi mang bóng hình của mẹ
Bao năm dài vò xé tâm can
Những nhọc nhằn hằn trên cơ thể
Đất trời ta đau khổ cơ hàn

Mang theo những ước mơ héo hắt
Những tâm hồn què quặt còn thơ
Những hạnh phúc chưa về đã mất
Đường xa đi chen chặt oán thù

Mang theo cả quê hương yêu dấu

Đau trong từng giọt máu căm hờn
Căm như tự ngày xưa chẳng đậ
Lạy mẹ, đừng đau đáu chờ con...

Ta đứng lên ta làm cách mạng
Bỗng thấy trời ta trong sáng vô cùng
Lao thẳng cuộc đời đi như viên đạn
Nhằm chân trời đã rạng đặng đông...

Xem ảnh

Một người bạn cũ đã hy sinh trong đoàn quân Nam tiến năm đầu cách mạng

Em trẻ quá, ơi người em bé nhỏ
Chú chim non hăm hở bước vào đời
Tuổi mười lăm toàn mơ đồn giặc đồ
Ra chiến hào như một chuyến đi chơi

Anh lớn quá, ơi người anh tưởng nhớ
Mười tám năm xưa máu đổ giữ đời
Đường tình yêu đêm nay trăng sáng tỏ
Hồn anh thơm trong mỗi búp đào tươi

1964

Đêm trăng

Yêu biết mấy những đêm dài thức trắng
Làm kỳ xong. Việc nặng sẵn sức bền

Bình minh đuổi lá vàng trên đường vắng
Như vì ta mà trời ửng hồng lên.

Đời đẹp quá. Sáng hôm nay chủ nhật
Cây đầu hè quen đến mất màu xanh
Bỗng bùng nở chùm hoa tươi mát nhất
Hay niềm vui đất nước tặng cho mình?

1964

Chợ hoa ngày tết

Đất được mùa hoa, ta: mùa đời
Mỗi lòng thơm toả một hương vui
Như người ươm hạt yêu quả chín
Đi suốt đường hoa, chỉ ngắm người

1963

Biển và trời

Biển im lìm như một sa mạc nước
Chợt rung lên trong trẻo tiếng ai cười
Cát nâng niu gót chân em bé bước
Được hơi người, sóng biển vẫn reo vui

Trời trống rỗng như một lồng úp lớn
Vẳng êm đềm câu hát mẹ ru con

Gió làm nền cho âm thanh uốn lượn
Chứa lời ca, vũ trụ bỗng mang hồn

1961

Nhật ký ở nhà an dưỡng

I

Ngang dãy Ba-vì một nét thơ
Xa xa gờn gợn mấy đường tơ
Tươi vừa tươi mát hàng rau cải
Trời đã hồng lên tự bao giờ

II

Ôi dằng dặc như ngày không công tác
Ai hình dung ra hình phạt nào hơn
Không đánh mà đau, không vò mà nát
Dao thời gian đẽo gọt tâm hồn

Nguồn cô đơn, nước xuôi về biển rộng
Đời ta về đầm ấm giữa lòng dân
Ai ngăn được tuổi hai mươi hoài vọng
Khi ta về, đông cũng ấm mùa xuân

Anh bắt đầu từ em

Như trời xanh bắt đầu từ ánh sáng

Cứ mỗi ngày anh lại muốn gặp em
Như mỗi ngày, đêm lui nắng ngời lên

Chiều bâng khuâng khi hoa tim lại nở
Anh muốn bóp trái tim mình đến vỡ

Anh muốn tìm điều dễ ghét trong em
Tìm được rồi, anh càng thấy yêu thêm

Mỗi con đường, mỗi bậc thềm, khóm lá
Mang tình yêu, thành Tình yêu tất
Mỗi việc anh làm là một đoá sương mai
Mang hình em như mang ánh mặt trời

Khi chưa gặp em anh mới sống một nửa
Chưa biết sự cay đắng ngọt ngào và sự lạnh lùng bốc lửa

Ta chẳng thể nào không trở thành nhau
Đêm mọc sao lên trời mở chiều sâu

Đến bây giờ từ đâu không nhớ nữa
Buổi sáng mai nao lại chẳng ban đầu

Tâm sự đảng viên

Cứ đêm đêm, ta lại xét kết nạp ta vào Đảng
Thời gian nâng đòi hỏi mãi cao thêm

Đến trọn đời, từng giờ là cộng sản
Những nỗi đau ta cũng sáng búa liềm

1963

Thành phố của ta như người đồng đội

Thêm một lần mùa thu thương nhớ
Những vòm hoa tím lại nở thắm hồng
Sự lặng im cũng thành lời nhắc nhở
Lòng sông Hồng ta lại mở mênh mông

Mỗi hoàng hôn vẫn vì sao mát rượi
Ta vẫn đang chờ đang đợi gì đây
Từ dải đất tình yêu gió thổi
Một mùi hương thâm trầm mà say

Bom đạn giặc làm nhà ta trốc mái
Những giấc mơ còn theo khói tan thành
Nhà cha mẹ, ta sẽ về lợp lại
Mùa thu này, ta ngủ với Trường Sơn

Ta từng quên ngắm sắc hồng bình minh
Ngẩng lên ngõ ngàng vừa quen vừa lạ
Ta từng quên tiếng chim hót đầu cành
Chiêm chiếu như hồn tơ hoa lá

Ở Hà Nội những đường đi lịch sử
Một khung trời tuổi nhỏ vọng hàng hiên
Mỗi phố nghèo đều có lòng ta ở

Ta vẫn yêu mình như thuở đầu tiên.

Ta vẫn theo mình từng bước lớn lên
Niềm vui lớn và nỗi đau cũng lớn
Mỗi mùa xuân, én mở thêm vòng lượn
Có một người con gái bỗng thành em

Ơi Hà Nội những vườn hoa mới nở
Vào chiến tranh bờ ngõ lúa hoa đào
Lên gác thượng nhìn quân thù cho rõ
Đêm thu này đạn đỏ giữa trời sao

Hà Nội ơi mình của ta đẹp nhất
Như tâm hồn như khuôn mặt người thương
Đêm Cửa Nam đèn nê-ông mậu dịch
Rung rinh hành quân rầm rập trên đường

Ta lại đi giữa mùi hương Hà Nội
Tất cả khác rồi mà vẫn như xưa
Thành phố của ta như người đồng đội
Rất yêu thương mà không nói bao giờ

9-1967

Những khung cửa mở

Anh dâng em

 bài thơ anh mà em là
 tác giả

Đóa hoa anh mà em là

 sắc hương

Thanh gươm anh mà em là

chất thép

Anh dâng em

Cái phần anh trong kỷ niệm về những

con đường

quá đẹp

Em sẽ đi trên đường ngày xưa

Mùi hoa sữa mùa thu

vẫn ngát

Tình yêu như một hạt

cườm trên trời

Dải Ngân-hà thôi

không lạnh nữa

Những khung cửa

mở

Ngày mai

Nỗi đau trái đất

Một vì sao tỏ hay mờ cũng làm ta thao thức

Mặc kệ được sao một nỗi đau người

Hãy đợi bao giờ ta mang cục chì trong lồng ngực

Cũng chưa biết chừng! Tâm hồn ta còn rạo rức chưa nguôi

Có đêm ta mơ tưởng đến những vùng cách đây mấy nghìn năm ánh sáng

Những thế giới thiên hà không ngừng nở giãn tách xa nhau

Nơi vật chất đến tận cùng pha loãng
Một chút hơi ta sưởi ấm lớp tinh cầu Tâm tư ta vùn vẫy giữa không gian
và thời gian không đầu không cuối
Ta phá tung định kiến sai lầm chiều dọc với chiều ngang
Bay, bay lên, ôi vô cùng sáng khoái
Vươn hết mình trong vũ trụ hồng hoang

Ta sẽ chết ngạt giữa một thiên đường riêng bó chặt trong cái khung biên giới
Cảnh thần tiên mà chật hẹp thì không đáng gọi là thần tiên
Hồn ta khát những khoảng không mênh mông sâu vời vợi
Cho một lần mặc sức nổi đau người trùm lên cõi vô biên
Ta bay đến những phản-thế-giới, nơi mọi quá trình đều lộn ngược
Thời gian đảo dòng, sau là quá khứ mà trước lại tương lai
Những nổi đau vẫn rất đau, không sao chuyển thành niềm vui được
Hay chính ngay từ bên trong nổi đau trái đất đã vui rồi?

Ta bay đến những miền hạt cơ bản thưa như vết chân lạc đà giữa sa mạc vắng
Không gian đen, không có tiếng người để nói lên chất vũ trụ của màu đen
Ta thả vào trong đêm nổi đau như một con thuyền im lặng
Bỗng chói loà hào quang, nổi đau cháy thành một mặt trời hình đoá hoa sen
Ta để lại chút đau, làm thành một thái dương hệ mới
Rồi quên đi. Năm nghìn triệu năm sau
Đoàn thám hiểm thấy mặt trời nên rủ nhau ghé lại
Chỉ thấy những đợt sóng vui dâng trên những đại dương màu...

*

Trái đất của ta, hạt bụi li ti mà ta yêu quý thế
Ôi cuộc đời người, vui đến cả khi đau

Chỉ miễn là chẳng bao giờ: Mặc kệ
Ta sống say mê mỗi bình minh như thể sớm mai đầu

1965

Nơi tự do độc lập sáng như gương

Bạn từng bảo Hà Nội là địa ngục
Nơi quỷ sa tăng Mỹ giết con người
Chẳng lẽ cãi bạn rằng hạnh phúc
Năm giữa đất này như trẻ trong nôi

Mà hình như chính là hạnh phúc
Thở giữa đất này bằng ngực hai mươi...

Ôi xanh mát trời thu ta đẹp lắm
Mà con ta ngồi lặng dưới hầm sâu
Ta ghi nợ cả mỗi chùm tia nắng
Giặc vào đây ta nhắm thẳng giữa đầu

Bom bi nổ nát phố hè Hà Nội
Mẹ già ta đau khu gối trên đường
Trận trả thù trên đầu bay ta giội
Lửa đặc Tô bão nổi giữa màn sương

Khi bom giặc điên cuồng lao trút xuống
Pháo ta gầm đạn vút hướng bom rơi
Quân giết người sợ run lên hốt hoảng
Thêm một con ma bón ruộng ta rồi

Hôm qua cha ta bắn thù gậy cánh
Dọc Trường Sơn vang trận đánh thần kỳ
Em gái ta quấy chiến công trữu gánh
Giữa một trời sao lấp lánh em đi...

Bàn tay cha ta dạn dày đau khổ
Bàn tay em ta xoè nở búp sen
Nỗi đau xé và niềm vui cởi mở
Chung sức vào đưa đường lửa ta lên

Giặc chạy rồi, ta mang làn đi chợ
Mua bó rau về cho vợ nấu canh
Bữa cơm chiều ánh trăng vào bên cửa
Cây quỳnh trước sân vừa nở thêm nhành

Bữa cơm thường ta ăn mừng chiến thắng
Đậm đà sao đưa cái thắm tình em
Mà giữa chừng bỗng nghe như cay đắng
Bom bi còn đang nổ vẳng trong đêm

Ta đi trong sự êm đềm phố nhỏ
Lắng nghe từng hơi thở của miền quê
Những trang đời thuở ấu thơ quen mở
Bỗng dạt dào dâng nhịp vỗ say mê

Cảm ơn người đã lo về Hà Nội
Tuyến lửa đây nghĩ tới những chân trời
Bô-li-vi của lòng ta mong đợi
Có nghe chẳng lời ta gọi người ơi...

Không, Hà Nội không phải là địa ngục
Cũng không là nơi đất ngọc thiên đường

Sự sống cuộn những vui buồn trần tục
Cháy căm thù và rạo rức yêu thương

Sự sống cuộn những vui buồn trần tục
Nơi hằng đêm Bác thức với quê hương...

*Đêm 19 tháng 11 năm 1967
(Hà Nội một ngày bắn rơi máy bay giặc Mĩ)*

Yêu tình yêu

Không được soi vào đôi mắt em
Anh ngắm trời sao cho vội nhớ
Ô kìa, trời sao mà cũng ghen
Bắc đẩu ghen ngào như tức thờ

Gốc liễu đôi ta ngồi đêm trước
Hôm nay lại vẫn đón một đôi
Anh đi suốt hai bờ mây nước
Mỗi góc tình yêu đều ấm hơi người

Đêm em thơm anh ngọc lan ngào ngạt
Hôm nay còn man mác mùi hương
Tình đôi ta thành một làn gió mát
Đưa ngọc lan đi, thơm mọi nẻo đường

Chẳng được nhìn em dù trong giấc mộng
Càng thêm yêu những cặp yêu nhau
Đời bật đèn xanh cho sự sống
Ta hồi sinh trong mỗi cái hôn đầu.

Ta đến soi vào anh em

Anh lại về đây chiều Bắc Kinh
Hàng dương chao động nắng màu xanh
Những bước đường xưa giàu ân nghĩa
Còn giữ băng khuâng một chút mình

Một ngày vắng bật tin báo động
Trời im lặng quá, ngỡ ngàng sao
Ta lại quen rồi đời kháng chiến
Vốn ở trong ta tự thưở nào

Ngọn gió nồm nam từ Tổ quốc
Rất yêu thương nâng bước ta đi
Đêm xa quê trong mơ ta vượt
Bạn mời ta bữa cơm quá ngon

Mà ghen lừng chừng ăn chẳng hết
Tâm tư thêm áy náy bồn chồn
Khi mặc những áo quần quá đẹp

Ta nâng một trái đào chín mọng
Quê hương ơi, đất bồng căm hờn
Nơi hồn ta đêm ngày tưởng tượng
Đào ngọt thơm càng đắng lòng hơn

Ta đến soi ta vào anh em
Mà thấy tâm ta càng lớn lên
Đi trên đất bạn bình yên lắm

Nghe giữa lòng ta tiếng bom rền

Anh lại về đây đêm Bắc Kinh
Trời sao như biển rắc lân tinh
Lâng lâng cánh mộng vờn trăm đảo
Sóng nước Hạ Long vỗ quanh mình

1966

Đem cả tình yêu làm vũ khí

Anh đã đến bên bờ Hắc-hải
Ngày trong veo nắng trái biển êm
Những lòng thông thì thào trên bãi
Trời rất ta mà anh thiếu em

Hôm qua giặc ném bom Bãi-cháy
Cành phi lao giập gãy bên đường
Màu hoa tím bầm như máu chảy
Đêm hạ huyền rách cả màn sương

Động trái tim ta - trời Hà Nội
Ôi những cánh đào đất Nhật Tân
Lửa thiêu đốt lửa bùng dữ dội
Phố Mạc-tử-khoa rung dưới chân

Thảm rừng đây giỡn đùa bóng sóc
Vòi nước tuôn chuỗi ngọc trong ngời
Xa lạ quá. đời ta đánh giặc
Chẳng đang lòng mỗi lúc ngồi chơi

Xin lỗi những rừng bạch dương Nga
Hôm nay chẳng muốn nhìn cái đẹp
Người còn đây, lòng đã về nhà
Đứng tiếp đạn bên nòng súng thép

Mắt em gái hiền như mắt thỏ
Nâng niu từng ngọn cỏ, mầm cây
Nay giặc M đến nhà ta đó
Em giết thù chẳng sợ run tay

Em ạ quê ta mùa đánh Mỹ
Dòng sông vẫn gọi những lời thơ
Đem cả tình yêu làm vũ khí
Xanh biếc lòng thông vẫn đợi chờ...

1966

Tiếng hát niềm vui

Ta sống như một người say hạnh phúc
Nên tâm hồn luôn rạo rức yêu thương
Như người mẹ nhựa đời căng nhức ngực
Con thừa no, cho bú chực quanh làng

1. TIẾNG GỌI

Nỗi đau ta reo như một rừng thông
Như nắng pha mưa gọi sắc cầu vồng
Thơm hương nhành quế.

Nỗi đau thấm vào ta rất sâu
Lặng đến miền mà vui nở trong đau
Nhưng chỉ vừa đến thế

2. SÓNG

Rất mát tươi một tiếng trẻ cười
Ta có niềm vui mỗi buổi sớm mai
Bao giờ cũng sẵn một ngày mai nữa
Cho ta, hay là cho một người

3. TÌNH YÊU

Ta biết từng niềm vui mùa gặt
Những thoáng nhìn trách móc hờn yêu
Mầm trắng nhú lên, chùm sao vụt tắt
Gió thảo nguyên xa dịu dặt những chiều

Ta từng biết niềm vui chớp giật
Một dáng hình quen hút chặt lòng theo

Ta từng biết niềm vui tự lập
Rạng đông lửa Biên Hoà.

4. LỬA

Ta từng biết niềm vui cây súng trẻ
Trống Ngọc Lũ, tên đồng Cổ Loa
Nam Trần Thị Lý và Bắc Trần Thị Lý
Những bài thơ Trần Đăng Khoa.

Giọt máu hồng anh em đồng chí
Màu da cam tên lửa Mạc-tư-khoa
Tiếng súng da đen giữa lòng phố Mỹ
Giọng cười ngọt mía đồng Cu Ba

Chân trời tím Bạch Long Vĩ
Nghe tiếng thời gian rất trẻ gọi xung quanh.

5. NGÀY MAI

Chiều nay ta vui Hà Nội bắn tan năm con ma giặc Mỹ
Niềm vui thiên thần diệt qu dữ trời xanh
Ta hăng vui ngày Chủ tịch Liên bang Hoa kỳ sẽ là đồng chí
Có thể vào một mùa hoa phượng vĩ đỏ trên cành.

Niềm vui ta như em nhỏ đón bình minh trên bãi bể
Như mật ong uống rồi hương còn ngọt trên môi

Ta vui Lộc Ninh vừa diệt năm trăm tên khí đột
Càng vui niềm vui khí trút lốt trở lại người
Cao vụt những niềm vui thiêu đốt
Ta có niềm vui chiếu soi.
Sâu hơn niềm vui đượm nỗi đau như rượu.

6. TA

Niềm vui đánh Mỹ này cuối cùng cũng như là cánh cửa
Ta mở để đi vào nhà ta
Nơi ấy ta có quyền quên đi chẳng nhớ
Những oán thù từng nặng trĩu mỗi ngành hoa

Nơi ấy niềm vui thành hơi thở

Trong mình ta ta thấy nở toàn ta

Nơi ấy niềm vui luôn là cánh cửa

Mở thấy quanh ta toàn ta nữa, chan hoà.

Một mùa thu không biết sớm hay chiều

1

Ngọt ngào như hoàng hôn Hồ Tây
Trời này ai dám bảo vừa đánh giặc trưa nay

Bình thản như phố Mai Hắc Đế
Giữa phố bom sập nhà, đầu phố xếp hàng mua cá bế

Mênh mông như khi tiếng trẻ vắng rồi
Sân trường im tưởng lá cũng ngừng rơi

Ồn ào như bến phà đôi sông Nhị
Trai gái khu nào đêm nay đi thế nhỉ?

Thân quen như hàng phượng vĩ đường Thanh Niên
Ta chặt rồi, để dựng pháo ta lên

Hò hẹn như nhà thuyền Bảy-mẫu
Khoang thuyền rộng, gió lùa trăng đến đậu

Êm đềm như đường Khúc Hạo mùa thu
Giữa thủ đô, nghe vắng tiếng chim gù

Hiên ngang như lá cờ trên đỉnh tháp

Cầu Long Biên rung lên theo nhịp hát

Hào hoa như một căn gác Hàng Đào
Sáng thoa phấn nắng trời, chiều cài tóc ngôi sao

Hà Nội chẳng? Phải đâu nào Hà Nội
Hãy cùng quê ta chẵn gối chung nhau
Chân trời xanh và gối đất mỡ màu
Hờn giận chờ mong ngọt ngào cay đắng

Không đếm nữa những chiều mưa trưa nắng
Mỗi quả bàng lá phượng cũng thương yêu
Một mùa thu – không biết sớm hay chiều
Hà Nội sẽ ghé tai mình nói nhỏ
Chỉ lòng phố với lòng người nghe rõ...

2

Hà Nội không có sự ngạo nghễ của tháp Ép-phen
Một Đờ-gôn bằng sắt thép mặt vênh lên

Hà Nội không có sự hợm mình của Hoa-thịnh-đốn
Ngõn ngang nhà chọc trời như một chồng va-li lộn xộn

Hà Nội không có sự đường bệ của Lầu Quốc hội Luân-đôn
Phốt ăng-lê như gạch đã không hồn

Hà Nội không nên thơ kiêu mùa đông thành phố Béc
Trắng đất trắng trời trắng người trắng tuyết

Hà Nội không có sự làm duyên làm đẹp

Của Kô-na-kry Xe Tây đức trôi trên đường nhựa phẳng lì

Hà Nội có cầu Long Biên từng thấy bọn thực dân len lén cút
Nhà xí Thu Khuê bắt sống phi công hạng "Át" Huê Kỳ
Đường trắng cong thanh của tên lửa giữa bầu trời xanh biếc
Nóc nhà ba tầng thiếu cần vô tuyến truyền hình nhưng có khẩu đội ba mươi
bảy ly
Trời thăm như người và cũng như người rất nồng nàn tha thiết
Hà Nội giống hệt những lần Nguyễn Chí Thanh sắp từ biệt ra đi...

Hà Nội không hay nói đến chiến tranh cả khi đánh quân thù chết khiếp
Những hàng thợ may mùa thu này càng cắt hẹp đáy lưng ong
Người con trai đi lính pháo sau khi bỏ mái đầu đít vịt
Mười lăm trận đánh rồi mà thư xin lỗi mẹ viết chưa xong

Bạn bè xa chỉ nghe đài tưởng phố phường đây đến hơi người cũng hết
Nào biết đêm đêm quanh Hồ Gươm tuổi trẻ vẫn đi vòng

Ta không căm thù mà thương hại cái ngòi bút phương tây nào đã viết
Hà Nội như một ngoại ô bị bỏ quên trong thế kỷ hai mươi
Điện vàng vọt, nhà lè tè, và cuộc đời hình như chật hẹp?

Từ lịch sử vươn lên thành phố thép
Hà Nội sáng giữa năm châu như một mặt trời
Loài người soi vào Ba đình thấy tầm vóc mình cao đẹp
Sông Hồng hát bài ca của lương tâm và vinh dự con người

Hà Nội của ta là cô gái hai mươi cuối một mùa hoa điệp
Lên đường xa còn băng khuâng chưa biết hẹn gì ai...

9-1967

Gửi người tôi theo mà chưa từng gặp mặt

Tôi viết gửi anh
 người chưa từng gặp mặt
Anh
Người yêu của người yêu của tôi

Anh đã yêu
 như khi loài người biết yêu lần thứ nhất
Một tình yêu mặt trời
Sáng ngời người con gái hai mươi
Nếu cô ấy để tắt tia nắng đó
 thì tôi không thể nào yêu cô ấy nữa.

Sau mười lăm năm, cô ấy một lần tâm sự với chồng
Vẫn thường những chiều quê hương gió dọc bờ sông

Hoàng hôn êm đềm
Thoang thoảng hương cau
Những cảnh quá quen
bồng sông lại nguyên sức sống ban đầu
Xa và băng khuâng như kỷ niệm
Gần như chính thân thể mình

Một lùm tre rươi xanh
mấy hàng rau cải
chiêm chiếu tiếng gà

Bóng nghiêng nghiêng mẹ già
vương một làn khói bếp
Cô ấy nhớ anh
Tình yêu đầu mở cuộc đời như một bình minh
Hơn cả mặt trời, anh không lặn và không tắt
Chiếu lên tâm hồn cô gái rắng hồng của tình yêu Anh
Và cô ấy không giống bất kỳ người nào khác

Anh sống mãi trong vợ tôi như tiếng hát
Đêm nay nép vào ngực tôi cô ấy nhắc tên Anh
Và tên anh thành lời đẹp nhất
Trong những lời tinh chất Tình yêu.

Tôi viết gửi Anh
người tôi theo
mà chưa từng gặp mặt

Anh
Người đồng chí sớm hy sinh một sáng hè trong vắt

5-1966

Cuộc đời yêu như vợ của ta ơi

Năm xưa ta đã nói rất nhiều “cực kỳ” và “hết sức”
Tội nghiệp nhất là ta nói chân thành rất mực
Chưa biết rằng “trời” còn xanh hơn “trời xanh”
Ta thiếu sự trầm lắng đúc nên bởi nhiệt tình.

Ta cứ nghĩ đồng chí rồi thì không ai xấu nữa
Trong hàng ngũ ta chỉ có chỗ của yêu thương
Đã chọn đường đi, chẳng ai dừng ở giữa
Mạc-tư-khoa còn hơn cả thiên đường

Ta nhất quyết đồng hồ Liên-xô tốt hơn đồng hồ Thụy Sĩ
Hình như đây là niềm tin, ý chí và tự hào
Mường tượng rằng trăng Trung Quốc tròn hơn trăng nước Mỹ
Sự thơ ngây đẹp tuyệt vời và ngờ nghệch làm sao

Một phần tư thế kỷ đã qua đi và bây giờ ta đã biết
Thế nào là thương yêu thế nào là chém giết
Ta đã thấy những chỗ lõm chỗ lồi trên mặt trăng sao
Những vết bùn trên tận đỉnh chín tầng cao.

Sức ta tăng bội phần khi ta say đến trở thành rất tỉnh
Ta đã có thể nói với quân thù những lời bình tĩnh:
“Tất cả những gì xấu xa của tao là thuộc về mày
Tất cả những gì tốt đẹp của mày là thuộc về tao”.

Năm xưa ta vô tình tô đẹp cuộc đời để mà tin
Nay ta càng thêm tin mà không cần tô gì nữa cả
Quen thuộc rồi mọi bất ngờ kỳ lạ
Ta đã trả giá đau và ta đã học nhìn.

Ta đã gặp những điều không hề chờ đợi gặp
Nào đâu phải chỉ là răn phục giữa vườn hoa
Những kẻ tốt đến yếu mềm chỉ là đồ giẻ rách
Răn còn nằm cuộn khúc giữa lòng ta.

Ta suy nghĩ tám nghìn đêm đánh giặc
Nghiền tâm tư cùng những hạt ngô bung

Giữa đạn bom ta lọc ra hạnh phúc
Tìm dần trong sáng mãi đến vô cùng

Ta đã sống những phút giờ sự thật
Tâm dân tộc ta và kích tặc loài người
Bình vẻ đẹp chắc và bền của đất
Thung lũng đau xưa vàng rực những mùa vui...

Ta hiểu được những ai đã sai và có thể còn sai
Và chất người trong ta cộng sản thêm chút nữa
Trút vỏ thân tượng đi càng lỏng lẻo con người
Phía trước, đằng sau, bên ngoài và chính giữa
Như Quảng Bình, Vĩnh Linh càng yêu thương trong khói lửa
Ta nhìn hết sự xấu xa và bỗng nở nụ cười
Mở đài địch như mở toang cánh cửa
Nghe nó chửi ta mà tin ở ngày mai

Ta đau lắm những nỗi đau sinh nở
Cuộc đời, thân như hơi thở ta ơi
Ta vui lắm những niềm vui cõi mở
Cuộc đời yêu như vợ của ta ơi...

1969

Cây sấu quê hương

*Tất cả lý thuyết đều màu xám
Mà cây đời thì mãi mãi xanh tươi
(Gót)*

1

Dấu tay trên cành nhãn chín
Những chùm sấu vừa chua đến
Răng nhai ngấu nghiền giòn tan
Vắt vèo ngòi không chịu vịn
Ngực trẻ gió hè mơn man
Trưa mệt phố dài nắng lịm
Thiếp đi cả tiếng ve ran
Khoang trời xanh như lúng liếng
Ơi cây sấu thời lên chín
Mênh mông một vòm không gian

2

Mát tươi ở giữa Hoả Lò
Cái phố men bờ địa ngục
Cây sấu dươn cao nhành tơ
Vườn trên nhà lao thách thức
Mông muội mịt mùng hoang sơ
Mắt đá trợn trừng bất lực (*)
Cây sấu đứng làm con tin

Rớt xuống từng chùm quả chín
Cha anh ta lên máy chém
Cây sấu lạnh lùng lặng im
Nghìn tai mắt lá nghe nhìn
Phố vắng rùng mình tê điếng
Cây đau như một trái tim

3

Sầu ơi ta không trèo nữa
Bay đây theo cánh truyền đơn
Tuổi trẻ hồn nhiên nhẹ dạ
Ra đi chẳng chút bồn chồn
Từ biệt cây như mở cửa
Bằng tới những vùng xa hơn
Để lại mà không biết nữa
Cây sầu thời vừa giấc ngộ
Giữ cho ta cả thời gian

4

Cái phút trút đời nô lệ
Nhịp chân ta bước như reo
Diệp lục vào thu rất khoẻ
Hào hiệp như lòng người nghèo
Một thoáng nhìn trời quê mẹ
Ô nắng hôm nay trong veo
Vòm lá lao xao sức trẻ
Sầu ơi gửi màu xanh nhé
Theo ta đi giành quyền yêu
Cây sầu của ngày khởi nghĩa
Lá rụng dào dạt như triều...

5

Đêm sâu vời vời chiến khu
Lưỡi lửa chập chờn đứt nối
Liếm những cơn mơ Tháp Rùa
Rừng bỗng thơm hương Hà Nội
Còn chẳng rặng sầu đường xưa
Tiếng suối xa xăm khắc khoải

Sầu mùa này ngọt hay chua
Lửa vẫn âm thầm chẳng nói
Chiến dịch tuần sau mở chưa
Thôi ngủ ngày mai đi vội
Một dáng hình cây mơ hồ...

6

Hôm nay anh đi cùng em
Thăm những con đường quê mẹ
Hoàng hôn thành phố êm đềm
Đây cây sầu thời thơ bé
Biết nhìn biết đợi biết ịm
Vụt nhớ ngày về rừng lẹ
Sững sờ gặp lại hành quen
Cây to ngày xưa nhỏ thế
Ta lớn lên rồi đấy nhỉ
Mà thấy quả xanh vẫn thèm
Lá biếc đung đưa nhẹ nhẹ
Tò mò liếc xuống dò xem
Giới thiệu với mình, sầu nhé
Cô này ta gọi là em...

7

Những ngày màu xanh chấp chới
Chùng như tí tắp xa khơi
Thời gian trườn đi quẩn quại
Ta uống một dòng đau nói
Đau ngay trong cả nụ cười
Nát mặt biển bằng hồ hởi
Băm vằm những đợt ngược xuôi

Nghĩ gặp người, mà hoá sói
Ta lại tìm mình sáu ơ...

Gốc già lăm lì không nói
Trả cả trong dòng đau mới
Giọt đau từ thuở chín mười
Thản nhiên rũ theo gió thổi
Cành khô lá mục cho rơi
Cây vẫn vào mùa không mới
Quả xanh lại chín ửng rồi
Vết thương dữ này sẽ khỏi
Ta kiểng mình lên cho tới
Những chồi dậy biếc niềm vui...

8

Có một nơi không câu hỏi
Thảm dày bom B.52
Nơi cách sống là sáng chói
Người lên như thể mặt trời
Nơi ráng hồng trong lửa khói
Chiếu ngời khuôn mặt ngày mai
Nơi không gian đồn tụ lại
Gặp nhau cả bốn phương trời
Thời gian rất xưa rất mới
Xôn xao cái tuổi hai mươi
Quê ta làm loài người mới
Cây sáu lặng im bỗng nói
Nghe tiếng mình rồi, sáu ơ
Anh chưa đến hai mươi mà thấy mình già lăm

** Thời xưa, thực dân Pháp có hồi đặt máy chém ngay tại vườn Toà án. Thường vào lúc tờ mờ sáng, chúng giải những người tù cách mạng từ nhà lao đi qua lòng phố Hoà lò sang vườn Toà án, lên máy chém.*

Ta chờ mình, chính mình chờ ta đây

Tám giờ sáng ngày hăm bảy tháng tư năm sáu chín
Từ ngã tư bờ hồ đến ngã năm Cửa Nam
Trời rục rờ cái màu vừa nắng đến
Sắc nắng lượn bay ửng hồng phớt tím lại ngời lam
Đường phố như chiếc ống vụn hoa giàu đột biến
Từng phút vụt đổi thay những cảnh huy hoàng
Ô hôm nay ta bỗng nhìn thấy màu của tiếng
Trẻ nhỏ tiếng màu xanh, xe điện tiếng màu vàng
Nhịp guốc đi đỏ màu mận chín
Còi ô-tô đen nhánh màu than...
Ta đi giữa hai bờ hàng quốc doanh và hợp tác
Tiếng những người qua đường màu ánh sáng trong veo
Ta đi theo một nhánh của sông Hồng xe đạp
Màu những đôi mắt không quen ngân khúc hát tình yêu
Ta lắng nghe mỗi chiếc áo hoa chèn hẹp
Âm vang những trận pháo rửa thù quân giặc chết thiêu
Ta ngắm nhìn từng đôi, từng đôi dép lốp
Lấp lánh những cuộc hành quân không tính sớm chiều

Ta đi giữa sự phì nhiêu đường phố
Gặp ngày mai đang thở đang cười
Sự sống như một chàng trai vạm vỡ
Áo cộc mùa hè chật quá bực trên vai

Toé lên một bãi cười
Hai cái đít vịt ở tầm cao một mét sáu mười
Nhe bốn lần mười cái răng giữa phố

Cô gái nào kia dáng chuyên cần thanh nhỏ
Thoáng nhìn lên hẹp cả khoanh trời
Trong chớp mắt hè đường như nín thở
Vẳng từ xa, xa, xa, rất rõ một hồi còi
Bồng bồng ra từ một ngã tư mấy vành mũ tai bèo như tiếng nổ
Tiền tuyến xa và ngay giữa phố này thôi.

Buổi sáng tháng tư sống tươi như cá quẫy
Hai mươi năm năm xưa từng là ngày mai
Ta chờ mình, chính mình chờ ta đấy
Trong xà-lim rệp quấy những đêm dài
Buổi sáng tháng tư như tâm tình chín dậy
Rất yêu mình như vậy, phố hè ơi

4-1969

Trên đường Thanh Niên

Ta đi yêu người ta yêu nhau
Người ta cũng là ta khác đâu
Ta yêu tình yêu người ta lắm
Say đắm bao nhiêu cái hôn đầu

Ta đi yêu người ta yêu nhau
Đêm chớ về khuya, hương đượm lâu

Gió ơi gió hãy vừa đủ lạnh
Cho những lúa đôi chụm mái đầu

Ta rủ sóng hồ im lặng im
Thảm cỏ ven bờ êm thật êm
Trời sao mở hết chiều sâu thăm
Hàng liễu thướt tha thả tóc mềm

Đừng có bao giờ dứt bỏ nhau
Yêu nữa, người ơi, chưa đủ đâu
Đôi nào cần nỗi tình dang dở
Đây trái tim ta hiến nhịp cầu

Ta hẹn Hồ Tây mỗi buổi chiều
Người về, ta cũng lại về theo
Chẳng đợi riêng ai, ta đợi cả
Nhân cuộc đời ta lên Tình yêu.

Ta nhìn trời đêm nay và ta đọc

I. NƠI GỬ

1

Người ta dạy toán hiện đại của chương trình cử nhân cho các em lớp bốn
Chú bé còn mút tay đã làm quen với lý thuyết nhóm
Xem vô tuyến truyền hình những cuộc du hành xuống gợn sát mặt trăng
Ô văn minh

Người ta cũng dạy em tru tréo om sòm như bị cắt tiết khi chớm lên một trận

“điên rãng”

Em được tập phân biệt Bit-tô-ven, Mô-da, Sô-panh và Lít

Cả trước khi em biết trên đời này luôn luôn người chết đi và người bị giết

Kẻ cầm quyền muốn em lên mườì đã dạn dày cái lọc lừa quỷ quyệt của châu Âu

Từng trải cả thứ du côn ngõ ngáo quảng cáo Hoa-kỳ nhố nhăng sặc sỡ loạn màu

Chưa kịp lớn em đã bị nhét nhồi bao thuốc độc

Bọn giết người hành nghề mưu phun nọc hại tuổi thơ

Con người sẽ chết đi mà chưa từng được sống bao giờ

2

Chưa người con trai nào biết thực chất người

Người con gái, em là ai

3

Sống thường trực của anh là lợm giọng

Chán chường muốn mưa cuộc đời ra

Mưa cả tiếng chim mưa cả màu hoa

Anh nhìn đâu cũng thấy điều đã quá nhiều lần nhìn thấy

Cả những con người cũng lặ đi lặ lại thành thiu chấy

Anh quên dần k niệm về sự mát tươi

Bất cứ cái gì cũng giống như miếng thịt hộp đã ôi

Có lúc anh cảm hờn bọn làm tâm hồn anh chưa non mà đã cỗi

Bỗng sảng sặc cười lên: cả sự cảm hờn cũng cũ rồi, già nua hàng triệu tuổi

Trong tay một cô gái tóc vàng một đêm anh tưởng mình khám phá lại tình yêu

Sáng mù sương dậy não nề thấy những cái hôn con gái

Cái thực chất đang còn phải sáng tạo ra cùng thời đại

Cho đến nay người con gái chỉ là thần tượng đẹp nào nùng của kẻ bị trị đầu

tiên

Thần tượng dần dần được bôi nước hoa, choàng lụa mỏng và bắt buộc phải làm duyên

Sự chuyên chính độc ác trên trái tim đàn ông là biểu hiện oái oăm lộn ngược của quy luật

Những người tự xưng là phái khỏe đặt bày ra cái gọi là nữ tính giàu xúc cảm, hay đổi thay, yếu mềm, uỷ mỵ...

Sau hai triệu năm người, sóng đại dương còn thủ thỉ mỗi ban mai cũng đã mốc meo

Hàng triệu tuổi trẻ như anh mỗi anh đều cô đơn như một sinh vật từ chòm sao Thiên Nga đầu thai lại

Trời, đất, cây, người đối với anh đều xa, lạ, khác

Anh tự biết mình là tính chất của rỗng không

Mà gân anh săn mà máu anh hồng

4

Và anh nữa người đồng chí đến với chúng tôi từ đám bụi tinh vân siêu thực

Cất tiếng hót của con chim bay đến đỉnh cao sau khi đã lượn rà miệng vực

Anh mất nửa đời người để tìm gặp anh em

Có phải bây giờ anh mang đánh đĩ cả lòng tin

Những đứa nào đã nhuộm máu tim anh không đỏ nữa

Để trước mặt anh và trong anh đặng mặt trời thổi tắt lửa

Gió hết cay đặng hết ngọt ngào khi thổi vào từ vịnh cửa vi-la

Có còn nhìn thấy gì đâu khi nhìn đời từ trong ấy nhìn ra

II. 4000 NĂM NHÂN ĐẠO

1

Mắt thợ nhuộm từng quen 40 màu đen nhưng chưa thể thấy màu đen của đau thương ta được

Từ đáy vực khổ đau, ta vùng lên, dữ và hiền như nước
Ta nhìn đời từ kẽ nhắm của một cây bá đở miền Nam
Sau những lưỡi lửa quái đản rùng rùng của đám cháy na-pan
Trên mặt trận ra-đa kẻ địch gây nhiễu loằng ngoằng chừng như rối
mắt
Ta đã tập trong một giây chỉ ra đúng cái mục tiêu cần đuổi bắt
Giữa ngã tư Bảy Hiền, trên Long Biên đưa vông, trong thung lũng A-so
Máu ta chảy thắm hồng và ta tìm thấy thước đo
Đo ánh sáng của tự do độc lập
Đo bóng đêm khi bỗng tắt mặt trời
Đo mỗi người và đo từng dân tộc
Ai tấn công và ai kẻ thoái lui
Đo cái được, đo tận cùng cái mất
Đo nỗi đau, đo được cả niềm vui

Như viên đạn, như quả cà, cái thước đo giản đơn và chân thật
Hay tám vạn nghìn tư gì cũng mặc
Không kiên cường đánh m chẳng nên người

Ta nhìn đời từ lỗ đạn thù xuyên ngực người ta yêu còn đầm máu
Ai hơn ta có quyền thiêng liêng được nung nấu căm hờn
Mà ta thấy cả màu hồng của cảm thông trong ngày mai hồn hậu
Trên lòng căm ta sống với tình thương
Đúng, ta bắn pháo vào mặt mày ở Đà Nẵng, Huế và Sài-gòn ta nữa đó
Mày còn ngồi rốn kia nhưng rồi mày cuốn vó cút đi thôi
Ta sẽ về hàn cả vết thương của một nhánh cây nhỏ
Bom B.52 rú cái chết từ họng con quý già hoảng sợ
Tên lửa ta găm hiên ngang những tiếng nổ con người

2

Ta có cách năm Lê Hồng Phong hát niềm tin trong bóng đêm hàm cầm cố

của quan tài Côn-đảo

Cách ngồi Nguyễn Đức Thuận trên thuyền giặc dọa đem dìm ung dung nhìn
trắng sáng trong xanh

Cách chạy em đuốc sống lao vào kho đạn địch cháy bùng lên như một bình
minh

Cách bổ nhào Tô Vĩnh Diện lấy xương thịt của hy sinh chèn đứng pháo

Cách ngã Phan đình Giót lấp lỗ châu mai bằng sắc máu

Cách bị trói Nguyễn Văn Trỗi gót dẫm đầu bày hung bạo hành hình

Cách nhìn Nguyễn Viết Xuân nhắm thẳng bắn quân thù đầy căm hờn tình
táo

Cách quỳ lão dân quân hạ con ma siêu âm bằng cây súng bộ binh

Cách đứng cô gái gãy hai chân tự buộc vào tường bắn xe tăng trong đường
phố bão

Cách sờ người mẹ mù đêm đêm sờ vóc con mong chóng đến ngày con đủ
sức trường chinh

Cách cái sống Việt Nam bốn nghìn năm nhân đạo

Rực rỡ khắp đất này, ngay từ lòng sâu của địa đạo Vĩnh Linh

3

Ta có những trang Kiều Lý Tự Trọng đọc say sưa trong xà-lim án chém

Màu đỏ tươi quả táo Bác Hồ cho em bé mắt xanh trên đường phố Pa-ri

Tiếng gọi: “Thằng Ba đâu, vào uống nước” bà mẹ nghèo gọi anh Lê Duẩn
bên dòng kênh khu tám

Cách nói Nguyễn Chí Thanh: hai mươi vạn Mỹ vào à, đánh vỡ mặt nó đi

Đôi dép lợp trên đài chủ tịch trong lễ mừng ngày mừng Hai tháng Chín

Phủ Toàn quyền xưa rộng mở đón gót hồng của các cháu thiếu nhi

Hội nghị giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt giữa thủ đô khi loa báo máy
bay thù đang đến

Những buổi bàn về quy hoạch 20 năm vẫn điềm nhiên nhóm họp rất đúng
kỳ

Gió Hồ Tây mang dạ hương đêm đêm dịu dàng như ước hẹn

Hoa phượng cháy lên rồi ba vạn em lớp mười đang sửa soạn vào thi
Tập thơ lãnh tụ ta ngồi đọc trong hoàng hôn màu tím
Như mùa thu như ngọn sóng như cánh bướm lên tiếng gọi ta đi

III. NGƯỜI

1

Ta đánh quý nên ta lâu thuộc quý
Và sâu hơn, thành tri kỷ con người
Cao thượng người xấu xa người là thế
Lời của lòng và câu mê đầu môi

Cái sức mạnh diệu kỳ trong giọt lệ
Sự chùn gân che bằng vẻ ra oai
Lối chiêm trống để phô trương âm ỉ
Sự bình yên thủ thi biết đêm dài
Kiểu võ ngực nói những trời những bể
Cách khiêm nhường lặng lẽ gánh hai vai

Ta đánh Mỹ xây đời trong một thế
Sức bên trong và cái thế bên ngoài
Thu nhận lấy vốn ngàn muôn thế hệ
Để tươi non tuổi trẻ của ngày mai

2

Mỗi đơn nguyên người là một phức hợp thiên tài của những gì kỳ lạ nhất
Một dải Ngân hà với khoảng không thăm thẳm đen và vô số tinh cầu người
ngời trong vắt
Cái trên trời ta đáng nhìn đáng gặp là những vì sao
Không gian đen mở, con đường vũ trụ để ta vào

Ta đã thấy trong con người ôi biết bao bản thủ
Nỗi đau trong ta những đêm dài nặng trĩu
Đường phố thân yêu như cũng thiếu tâm hồn
Ta ghê tởm ta căm thù ta đấu tranh và ta hiểu
Sức vươn người cao đến triệu lần hơn

Mỗi con người già trẻ gái trai bọn qu phố Ôn mong đầu độ
Sẽ vươn lên như vãn mọc mặt trời
Rừng hoang đại châu Phi bãi biển dứa châu Úc
Sẽ ngân vang hợp khúc của niềm vui
Những ô ố Mỹ Âu người sẽ lọc
Như cô gái sông Hương thơm mát nhu hoa nhài

Ta nhìn trời đêm nay và ta đọc
Những dòng sao rạo rức báo ngày mai

5-1969

E-goóc

Học trò biểu mẹ con thỏ nhỏ
Mẹ quý con ngoan mẹ tặng cho con
Con ôm chầm lấy thỏ mà hôn
- Ô mắt con này lông đen màu đỏ

Được vuốt yêu, lưng nó uốn tròn
Mẹ bảo đặt tên nó là con thỏ ngọc
Con bậm môi rồi bật ra: E-goóc
Chú anh sáng sặc giầy lên cười

Cái tên gì xấu xí quá, eo ôi

Ba ngày qua như một cuộc đi chơi
Con thỏ có thêm chút gì hơn thỏ nữa
Một chút tâm hồn, chút người, chút lửa
Chú anh mười ba bồ bã, sỗ sàng
Từng dọa giết thỏ non ăn thịt tuốt
Chiều nay về hăm hở nhảy cầu thang
- Này cỏ hái cho mày đây. E-goóc

Không thể nào khác được
Từ nay con thỏ của con sống một cuộc đời riêng
Cuộc đời E – goóc.

Âm vang

Ta đi giữa tâm hồn ta đó
Người thương đất nhớ Quảng Bình ơi
Cồn cát trắng ngời đôi đất đỏ
Hồng vân gỗ gỗ biếc xanh trời

Ơi vì sao nhỏ soi chung thu
Em vẫn chờ anh giữa Quảng Bình
Đêm lắng êm đêm đêm Ngư Thủy
Ta ngẩng nhìn lên, em của anh

Hay bởi lòng ta yêu mến quá
Đâu đâu quen lạ thấy đều yêu
Một tuyến đường lên đèo Mụ Giạ

Một tiếng gà vui Nhân Trạch chiều

Cái giọng Quảng Bình tha thiết thế
Dòng thơ Nhật Lệ đậm đà sao
Ta tưởng ngày xưa nghe tiếng mẹ
Ru tự trong nôi ấm ngọt ngào

Ta đến đất này ta lớn lên
Đồng bào đồng chí quý thương thêm
Việt Nam ở Quảng Bình đẹp lắm
Một chất hiên ngang thấm địu hiền

Một tâm hồn mở rất hồn nhiên
Cười vui đôi má thoảng đồng tiền
O dân quân hát trên đồi ấy
Có phải anh hùng cũng chính em
Em nhĩ vui sao thời đánh Mỹ
Tổ quốc cho ta có Quảng Bình
Những ngày em bắn tan bầy quý
Quê nhà rực sáng cả hành tinh

Thăm làng ta ghé trại mồ côi
Các con ta khoẻ má hồng tươi
Đọng một tia buồn trong khoé mắt
Ta hiểu rằng ta nợ suốt đời

Phiên chợ cuối năm kè Đồng Hới
Mẹ ta mua một thỏi hương trầm
Vẫn màu xanh ấy nhành rau cải
Mà sao mát rượi hời mùa xuân

Ta đứng trên nhiều bom đạn lắm

Nên trời thêm mộng đất thêm thơ
Nơi đâu tuyến lửa gì cũng đậm
Đậm nghĩa hy sinh đậm tiếng hò

Đất Quảng Bình đây rất âm vang
Mỗi bước chân đi vọng miền Nam
Phơn phớt mưa xuân vờn Phong Thu
Đất mở lòng rung cánh mai vàng

Đi lên đi lên trên Trường Sơn
Núi xa mùa đến chuyển xanh rờn
Chiến trường đang gọi đoàn ta đỏ
Đường lớn quân vào đỏ sắc son

Ta đón giao thừa trong xóm nhỏ
Đêm nay trời tỏ một vì sao
Tim thắt nghẹn ngào ta nín thở
Nghe Bác mừng xuân tựa buổi nào
Giữa đất anh hùng vang tiếng Bác
Nghe sao náo nức Quảng Bình ơi
Ta dựng đời ta trên xác giặc
Trong vắt dòng Gianh mát dạ Người

Tết Canh Tuất, 2-1970

**Muôn vàn tình thân yêu trùm lên
khắp quê hương**

I

Trời đổ mưa, đi viếng Bác, đồng bào chờ, bị ướt
Bác thương đồng bào, con biết Bác không vui

Ngừng đập trái tim tốt bậc con người
Cây cỏ đất trời không thật nữa
Mặt ta nhìn sắc màu cũng giả
Ôi ước gì không thật cả nỗi đau mồ côi

Con đóng cửa buồng, ở mình con với Bác
Chưa muốn cùng ai chia bớt nỗi đau này
Quanh người con và trong con tất cả đều bỗng khác
Bác qua đời rồi sao con vẫn ngồi đây
Con không thể nghĩ rằng Bác Hồ đã mất
Mà nắng vẫn chuyền như sóc giữa lùm cây.

Con chim đuôi dài được Bác chở che vẫn bay về trước cổng
Cây vú sữa đầu nhà đang xoè rộng tán sum suê
Bầy cá rô phi nhớ giờ Bác cho ăn lại ngoi lên đớp sóng
Con ra đường quen đứng ngóng Bác quay về

Hôm nay trên vườn ta trời uy nghi lồng lộng
Hàng bụi mọc trầm tư vút thẳng bên bờ ao
Gió heo may trong cành đa lao xao tìm gọi nắng
Lê-Nin trên bàn đang chờ đón Bác đi vào

Bác ơi lúa mùa này đồng thấp đồng cao lên đẹp lắm
Cơn bão vào đất liền đi chậm lại rồi tan
Mua bia đã bớt xếp hàng và anh em còn cố gắng
Đêm qua 140 bột đồn thù bị ta đánh trong Nam
Con trừ các loại tin đứng chờ đây mong từ Bác một lời ánh sáng

Như từ lâu nay con thường vẫn hay làm
Bác lại về đi Bác ơi sau mấy ngày đi vắng
Khoẻ mạnh hồng hào trong nắng óng vườn cam

II

Đêm nay nghìn vạn chúng con xếp thành hàng đi viếng Bác
Ôi làm sao nguôi được nhớ thương này
Chúng con đi cho cả người vắng mặt
Người chưa sinh người đã khuất cũng về đây
Việt Nam đau cả lòng người dạ đất
Sao mùa thu như nước mắt trời mây
Chúng con đi theo tiếng người phía trước
Đường Hùng Vương dân tộc đi từ dựng nước đến ngày nay
Hãy về đây lũ làng Tây Nguyên đánh tiếng cồng thương xót
Những con nước Cửu Long bát ngát đợt Cha về
Đội áo tím sông Hương diệt Mỹ xong bỗng bồi hồi kinh ngạc
Khi biết tiếng súng mình tai Bác vẫn hằng nghe
Về đây những tấm lòng trung kiên trong chuồng cọp
Vết tím bầm thân ghi tạc những câu thề
Về đây bà mẹ nghèo ở miền cao Hát Lót
Đã nhiều đêm gặp Bác giữa cơn mê

Hãy về đây những thợ xức và lái xe khu mỏ
Vùng than ơi Người nhắc nhở bao lần
Những o gái Vĩnh Linh đầu tuyết lửa
Mơ Bác Hồ thương gian khổ vào thăm
Ông ké già nhà bên chân Pác-bó
Còn bàng hoàng hôm gặp gỡ đầu xuân
Những chiến sĩ tréo măng trên Cồn Cỏ
Đài Bác cho đưa đất mẹ thêm gần
Muôn dòng sông chảy về lòng biển cả

Bác năm đây nhớ rõ mỗi người thân

III

Bác thường để lại đĩa thịt gà mà ăn trọn mấy quả cà xứ Nghệ
Tránh nói chữ to và đi nhẹ cả trong vườn
Tim đau hết nỗi đau người ở chân trời góc bể
Đến bên Người ta thờ dễ dàng hơn

Khi đã quyết rất kiên cường mạnh mẽ
Đốt cháy Trường Sơn đánh Mỹ cũng không sờn
Lòng trời biển dịu hiền khi gặp trẻ
Sấm sét im cho nắng ấm chồi non
Bác không bằng lòng gọi trận đánh chết nhiều người là "đánh đẹp"
Con xoá chữ "đẹp" đi như xoá sự cạn hẹp trong lòng con
Thêm hiếu lòng Người đối với quân thù như sắt thép
Mà tình thương mệnh mong ôm hết mọi linh hồn
Ngoài bảy năm, Bác vẫn thường ném bóng
Cái gạt tàn thuốc lá đã hàng năm thôi không nóng trên bàn
Mỗi ban mai Bác luyện chân như ngày xưa tập trèo sườn núi vắng
Con biết lòng Người quyết sống cho miền Nam

Con biết lòng Người quyết sống cho Việt Nam và thế giới
Đầu bạc phơ trăm mối nước non nhà
Căn nhà nhỏ những canh khuya vời vợi
Vẫn lo toan tháo cởi những bất hoà
Trái tim lớn đêm ngày quên mệt mỏi
Dệt dải hồng chấp nối bạn gần xa

IV

Ôi lòng Bác bao la trong *Di chúc*

Vẫn hạt lúa củ khoai chân chất bình thường
Cả dân tộc khóc Người thương mình nhất
Người được thương trên tất cả người thương
Người suốt đời quên mình cho Tổ quốc
Khi ra đi chỉ dép lốp chiến trường
Nguồn ánh sáng đến muôn đời chẳng tắt
Vượt cao hơn sự chết, vẫn soi đường
Ba Đình nước nở và ròng rọc nước mắt
Muôn vàn tình thân yêu trùm lên khắp quê hương

Ôi ta khóc tim ta dường như xé
Từ trái tim giọt lệ hoá câu nguyện
Ta chẳng giấu trước bạn bè quốc tế
Nỗi đau này cao cả thiêng liêng

Ta khóc cho mọi nơi còn xích xiềng áp bức
Cho đời ta và lớp lớp đời sau
Cho Trường Sơn, cho Tháp Mười, cho miền Nam ân hận chưa được chào
đón Bác
Ta khóc những lỗi lầm làm tim Bác thêm đau
Ta tự biết sức ta trong những dòng nước mắt
Cho ta khóc hôm nay để từ mai ta lao lên đánh giặc ở tuyến đầu

Sao bao năm đồng chí với Người, con gọi Người: Đồng chí
Là khi con vĩnh biệt Người, Đồng chí, Bác Hồ ơi
Con nguyện làm một mảnh của Người, đến trọn đời tận tụy
Hồ Chí Minh, người cộng sản rất mực Việt Nam và vô cùng chung thủy
con người
Ta gạt nước mắt ngẩng đầu lên, vẫn nắng Ba Đình trong veo Người đem về
năm trước
Ta thề mang ánh nắng này đến nhà mẹ già ở tận chót Cà Mau
Những biên đội không quân như hình ảnh dân tộc ta lượn quanh Người, lớn

vượt

Cất cánh bay cao theo tay Bác vẫy trên đầu.

4-10 tháng 9 năm 1969

Người như sự sống mãi sinh sôi

lắng nghe trái tim mình đang đập
Khi bồi hồi, dồn dập, lúc băng khuâng
Khi an ủi, lúc âm thầm trách móc
Trái tim quen trong ngực tự bao giờ

Tim vẫn đập cả khi ta quên mất
Buổi ta làm và trong giấc ta mơ
Trái tim ấy ta đúc bằng chân thật
Lắng tai nghe. Tim luôn đập: Bác Hồ

Ta đắm mình trong mùa thu Hà Nội
Phố rất đông người nắng chói Hàng Khay
Người đi người đi người đi như hội
Gió reo cười trên những mái tóc bay

Em bé hát theo nhịp giầy bộ đội
Hàng bán hoa người đứng nổi quanh quây
Cô gái nói, hàng mi dày cũng nói
Buổi sáng hồng sao rất mới rất say

Có cái gì nơi tim ta bỗng nói
Nắng hôm nay vắng Bác đã trăm ngày...
Bác chiếu soi từ mỗi dòng nắng bạc

Bác nhìn ta từ tia mắt mỗi người
Ta sống đây, ta làm sao quên được
Bác của con. Con gọi: Bác Hồ ơi

Tim vẫn đập. Ta nghe rồi tiếng Bác
Tiếng lương tâm ta khao khát yêu người
Dạ hương thơm theo suốt thời đánh giặc
Bác vào ta thành tiếng hát ngày mai
Sự ra đi như một mùa gieo hạt
Hồ Chí Minh đang bát ngát sinh sôi
Dòng sông người ngập bờ Pô-tô-mắc
Bài thơ tù Hy-lạp hát niềm tin
Cơn bão lốc căm hờn chìm sa mạc
Một chùm hoa Ai-cập rất dịu hiền
Châu Phi rung tiếng trống rừng bất khuất
Ôi từng bừng thay vũ khúc da đen
Cả trời sao Tây bán cầu thao thức
Phập phồng nghe giờ tỉnh giấc Bra-di
Hoàng hôn xuống bên dòng Xen dịu mát
Trở lại hồng lên ngọn lửa sinh viên
Nắng êm đêm trắng đêm Lê-nin-grát
Mây thu trên Hoàng Hạc vẫn về in...

Ngày sẽ tới hành tinh ta chín rục
Mùa thơm khi tất cả khác đi rồi
Quê hương ta một dải liền Nam Bắc
Sắc Ba đình trong nắng khắp nơi nơi
Những tiếng cười và những dòng nước mắt
Hơn hôm nay đã lọc đến trong đời
Mỗi chồi non tạc theo hình của Bác
Tinh cầu ta thành trái đất niềm vui

Ta sẽ nói một lời tha thiết nhất
Về Người đi soi sáng chất con người
Về vết mòn hằn trên đôi dép lố
Chiếc áo bông quen mặc vá ngang vai
Những nan quạt gãy rời dùng dây buộc
Hòn đá thon tay bóp nhẵn như mài
Mấy thước vườn thanh tao mùi hoa mộc
Ngọn đèn đêm đêm thắp những ngày mai
Ngôi nhà sàn rung rinh trong bom giặc
Mà bông hoa dâm bụi vẫn như cười

Nơi sự thật chỉ cần là sự thật
\Nơi lương tâm đến gặp tấm gương soi
Lời hàn huyên có màu trời hương đất
Bỗng sáng bừng chân lý hiện tinh khôi...

Ta sẽ nói một lời tha thiết nhất
Lời còn ghi khi tất cả quên rồi
Lời sâu kín tự bao đời ủ ấp
Về Người như sự sống mãi sinh sôi...

Tháng 10, 11-1969

Đảng

Đảng là sức đau tận cùng nỗi đau người nghèo khổ
Sức dâng của nước và sức bùng của lửa

Đảng là chuỗi hy sinh nhận tự buổi đầu
Không hỏi bao giờ giới hạn ở đâu

Đảng là khi trên nền nhà cuối cùng sau trận càn còn cháy dở
Sức mạnh và niềm tin dấy lên từ ba người họp lại thành chi bộ

Đảng là một sáng mùa thu chói loá Ba Đình
Bốn nghìn năm trở lại phút hồi sinh

Đảng là miền Nam đặt giữa tình thương nhớ
Như ngọc trai trong thịt sò ấp ủ

Đảng là một dấu thán ngày khắc giữa Trường Sơn
Hai mươi năm sau gắn tiểu đội của cha với sư đoàn con

Đảng là những người so từ khuôn mặt đến tâm hồn đều khác
Chỉ cùng chung con đường và cùng chung tiếng hát

Đảng là Hùng Vương, Nguyễn Trãi, Quang Trung gặp Mác Lê-nin
Nở ra thành Bác Hồ Chí Minh

Đảng là máu, nước mắt, mồ hôi dân nghèo mình tụt lại
Thành những cánh rừng vùng lên đi, những ruộng đồng bùng lên nói

Đảng là lời giục giã dội từ tim
Khi ta nghĩ tới mẹ già da đen trong ổ chuột Hác-lem

Đảng là cái ranh giới có lúc tưởng chừng mỏng manh như sợi tóc
Giữa ngay thẳng với gian tà, giữa trung thành và phản phúc
Đảng là tiếng gọi thầm rất vang khi sắp làm sai
Nghìn cặp mắt nhìn khi ở riêng mình không bóng một ai

Đảng là những mối lo đời thường trực
Lương tâm của lương tâm đêm ngày thao thức

Đảng là thời gian và kích tấc của nảy sinh
Mỗi tia nắng hồng, mỗi búp lá xanh

Đảng là lửa đốt veo cái hôm qua tưởng lầm chân lý
Sự chiếm lĩnh những chân trời xa không ngừng không nghỉ

Đảng là con đường đi từ đánh Mỹ đến ngày mai
Nơi mùi dạ hương của Bác Hồ ngào ngạt toả niềm vui

Đảng là lòng căm một thời và tình thương muôn thuở
Sức quên cái to lớn đáng quên, sức nhớ cái nhỏ nhoi đáng nhớ

Đảng là cái ta làm, hơn cả cái ta theo
Ta nuôi Đảng bằng lòng ta như dùng than nuôi lửa
Đảng không làm chủ ta mà dạy ta làm chủ

Đảng của ta khi lịm đi không sống nữa
Sẽ để lại cuộc đời chỉ còn rục rờ có
Tình yêu.

1-1970.

Nguồn: *Cửa mở*, NXB Văn học, 1970